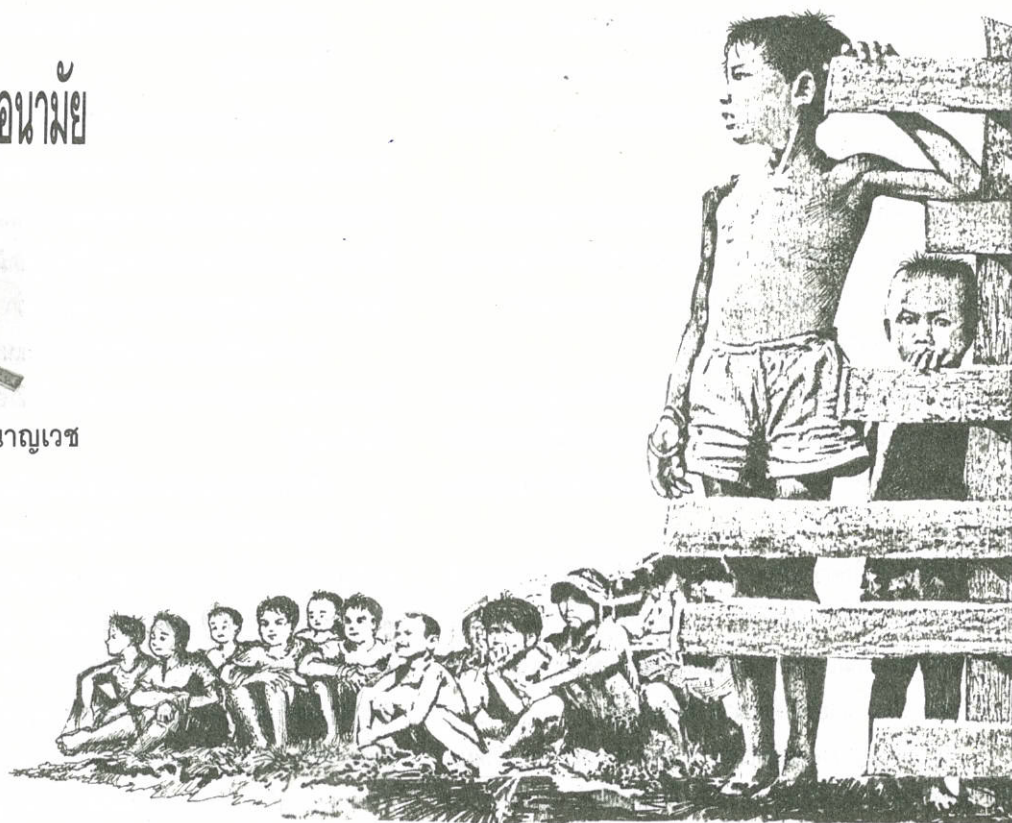

กฎหมายพิทักษ์สิทธิสตรีเด็กและเยาวชน

ในด้านสุขภาพอนามัย

รศ.วิมลศิริ ชำนาญเวช

ส

ทสิทธิในด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนมีการประกาศรับรองไว้ในกฎหมายว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2491) แม้ว่า กฎหมายนี้มิใช่กฎหมาย ไม่มีสภาพบังคับดังเช่นกฎหมาย

ภายในประเทศ แต่ก็มีแรงจูงใจให้ประเทศสมาชิกปฏิบัติตาม โดยออกกฎหมายภายในประเทศของตนให้สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว ปฎิญาสาขลข้อ 25 ประกาศว่า

- (1) บุคคลมีสิทธิในมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอสำหรับสุขภาพและความอยู่ดีของตนเองและครอบครัว รวมทั้งอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย การรักษาพยาบาล และบริการสังคมที่จำเป็น และสิทธิในความมั่นคงในกรณีว่างงาน เจ็บป่วย ทุพพลภาพ เป็นหม้าย แก่ชรา หรือขาดปัจจัยในการเลี้ยงชีพใด ๆ ในเหตุการณ์อันเกิดจากเหตุที่ตนไม่อาจควบคุมได้
- (2) มารดาและบุตรชอบที่จะได้รับการดูแลความช่วยเหลือเป็น

* นายกสมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมาย, รองศาสตราจารย์สาขานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : นิติศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พิเศษ เด็กทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นบุตรในหรือนอกสมรส
ย่อมได้รับความคุ้มครองทางสังคมเช่นเดียวกัน

หลังจากประกาศปฏิญญาสากลแล้ว องค์การสหประชาชาติ
ได้ร่างอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี ค.ศ. 1967
(พ.ศ. 2510) และประกาศในปี 1975 เป็นปีสตรีสากลและขอร้องให้
ประเทศสมาชิกพิจารณาแก้ไขกฎหมายในประเทศของตน เพื่อขจัด
การเลือกปฏิบัติดังกล่าว

ประเทศไทยได้ตอบสนองคำเชิญชวนขององค์การสหประชาชาติ
โดยบัญญัติรับรองความเท่าเทียมกันระหว่างชายหญิงไว้ในรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 มาตรา 28 วรรคสองว่า

“ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน”

ในรัฐธรรมนูญได้กำหนดบทเฉพาะกาลให้มีการแก้กฎหมาย
ที่ขัดกับหลักการนี้ให้เสร็จภายใน 2 ปี กฎหมายที่ได้รับการแก้ไข
มากที่สุดได้แก่ กฎหมายครอบครัว ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่ 16 ตุลาคม
พ.ศ. 2519

ในด้านการให้ความคุ้มครองแก่เด็ก องค์การสหประชาชาติ
ได้ร่างอนุสัญญาว่าด้วย สิทธิเด็ก ซึ่งประเทศไทยได้ให้การรับรอง
อนุสัญญานี้แล้ว ในการประชุมขององค์การสหประชาชาติเมื่อ 20
พฤศจิกายน 2532 แต่ยังมีได้ลงนามให้สัตยาบัน

ในร่างสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก มาตรา 12 ทวิ (2) กำหนด
ให้ประเทศภาคีของอนุสัญญาจัดให้มีมาตรการที่เหมาะสมในเรื่อง
เหล่านี้

- ก) ลดอัตราการตายของทารกและเด็ก
- ข) ให้มีการช่วยเหลือทางการแพทย์และการดูแลสุขภาพที่
จำเป็นแก่เด็ก ๆ ทุกคน โดยเน้นการพัฒนาการดูแลสุขภาพ
เบื้องต้น
- ค) ให้มีการดูแลสุขภาพที่เหมาะสมกับหญิงมีครรภ์
- ง) ส่งเสริมให้มีข้อมูลที่ถูกต้องและสมบูรณ์เกี่ยวกับวิธีการ
ให้อาหารทารก รวมทั้งประโยชน์ของการให้นมแม่
- จ) ให้มีข้อมูลการฝึกอบรมแก่บิดามารดาและเด็ก ๆ ในด้าน
การดูแลสุขภาพมูลฐาน อนามัยและการป้องกันอุบัติเหตุ
- ฉ) พัฒนาการดูแลสุขภาพและการบริการการศึกษาตามวางแผน
ครอบครัว

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 มาตรา 62

บัญญัติว่า

“รัฐพึงสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็น
ผู้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เพื่อ
ประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และเพื่อความ
มั่นคงของรัฐ”

การที่องค์การสหประชาชาติประกาศปฏิญญาสากล หรือ
ร่างอนุสัญญาคุ้มครองสตรี เด็ก และเยาวชนก็ดี หรือ รัฐธรรมนูญ
กำหนดแนวนโยบายแห่งรัฐว่า จะคุ้มครองพิทักษ์สิทธิของบุคคลเหล่านี้
ก็ดี หากรัฐบาลไม่ทำตามนโยบาย ก็ไม่มีผู้ใดมีอำนาจฟ้องร้องบังคับ
รัฐบาลได้ รัฐธรรมนูญมาตรา 53 บัญญัติว่า

“บทบัญญัติในหมวดนี้มีไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรา
กฎหมายและการกำหนดนโยบายและไม่ว่าให้เกิดสิทธิในการ
ฟ้องร้องรัฐ”

เมื่อพิจารณาดูกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในประเทศไทยในปัจจุบัน
นี้ว่า มีกฎหมายอะไรบ้างที่พิทักษ์คุ้มครองสตรีเด็กและเยาวชนด้าน
สุขภาพ ก็จะพบว่า มีกระจัดกระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับทั้งที่
คุ้มครองประชาชนทั่วไปทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ผู้ชายและผู้หญิง เช่น
พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2484 พระราชบัญญัติควบคุมการ
ประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2479 พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ.
2504 พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2523 พระราชบัญญัติปราม
การค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ซึ่งออกมาใช้แทนพระราชบัญญัติป้องกัน
สัจจรโรค ร.ศ. 127 ส่วนที่คุ้มครองเด็กและผู้หญิงเป็นพิเศษ ขอยก
ตัวอย่างสัก 5-6 ฉบับคือ

1. กฎหมายครอบครัว

เพื่อรักษาคุณภาพประชากร กฎหมายกำหนดอายุขั้นต่ำของผู้
ที่จะทำการสมรส ชายหญิงต้องมีอายุ 17 ปีบริบูรณ์ เพื่อให้มีความ
เป็นผู้ใหญ่พอที่จะดำเนินชีวิตครอบครัว และมีความรับผิดชอบเลี้ยงดู
บุตรได้ กฎหมายห้ามญาติสนิทสืบสายโลหิตทำการสมรสกัน เพื่อ
ป้องกันการติดต่อโรคที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรม และห้ามคนวิกลจริต
ทำการสมรส เพราะไม่อาจดำเนินชีวิตครอบครัวตามปกติและไม่อาจ
เลี้ยงดูบุตรได้

ในกรณีที่หญิงตั้งครรภ์โดยมิได้ทำการสมรส กฎหมายกำหนด
หลักเกณฑ์ให้พ่อชายผู้ให้กำเนิดเด็ก ให้ต้องรับผิดชอบจดทะเบียน
รับเด็กเป็นบุตร และส่งเสียอุปการะเลี้ยงดูจนกว่าเด็กจะบรรลุนิติภาวะ

ในกรณีที่บิดามารดาหย่ากัน และแย่งบุตรกัน ศาลจะพิพากษา โดยคำนึงถึงความผาสุกและสวัสดิภาพของเด็กเป็นสำคัญว่า เด็กควร จะอยู่กับบิดาหรือมารดา

ข้อบกพร่องของกฎหมายนี้ที่ไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน คือ การจดทะเบียนสมรสทำได้โดยง่าย ไม่มีระเบียบว่า คู่สมรสต้อง ผ่านการตรวจสุขภาพ ทำให้โรคทางพันธุกรรมถ่ายทอดไปยังบุตร นอกจากไม่มีมาตรการป้องกันการจดทะเบียนซ้อน ทำให้ชายที่มีคู่ สมรสอยู่แล้วฉวยโอกาสไปจดทะเบียนกับหญิงอื่นอีก ทำให้บุตรและ ภริยาเก่าถูกทอดทิ้ง

บุตรที่เกิดจากการผสมเทียมยังไม่มีกฎหมายคุ้มครอง ในกรณี ที่ผสมโดยใช้เชื้อของชายอื่น ชายอาจปฏิเสธว่า เด็กมิใช่บุตรของตนได้

2. กฎหมายแรงงาน

มีประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 16 เมษายน 2515 คุ้มครองการใช้แรงงานหญิงและเด็ก ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างหญิง ทำงานที่เสี่ยงอันตราย เช่น งานทำความสะอาดเครื่องจักรหรือเครื่อง- ยนต์ ขณะที่เครื่องกำลังทำงาน ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างหญิงทำงาน บนนั่งร้านที่สูงจากพื้นดินตั้งแต่ 10 เมตรขึ้นไป ห้ามยกแบกหามของหนักเกิน 30 กิโลกรัม ในที่ราบหรือเกิน 25 กิโลกรัม ในที่ที่ต้องขึ้น บันไดหรือที่สูง ห้ามทำงานตอนกลางคืน ช่วง 24.00-6.00 น.

ลูกจ้างหญิงมีสิทธิลาป่วยได้ปีละ 30 วัน โดยได้รับค่าจ้าง และลาคลอดได้อีก 60 วัน โดยไม่ได้รับค่าจ้าง หากยังไม่สามารถ ทำงานได้ มีสิทธิลาต่อได้อีก 30 วัน รวมทั้งสิ้น 120 วัน และถ้า ทำงานมาครบ 180 วัน ก็มีสิทธิได้รับค่าจ้างระหว่างลาอีกไม่เกิน 30 วัน

ในระหว่างตั้งครรภ์มีสิทธิขอให้นายจ้างเปลี่ยนงานในหน้าที่เป็น การชั่วคราวก่อนคลอด หรือหลังคลอดได้ โดยต้องมีใบรับรองแพทย์ แสดงว่า ไม่อาจทำงานในหน้าที่เดิมได้

สำหรับการจ่ายค่าแรงนั้น ประกาศกระทรวงมหาดไทยข้อ 26 คุ้มครองคนงานหญิงโดยบัญญัติว่า

“งานอันมีลักษณะคุณภาพและปริมาณอย่างเดียวกัน ให้ นายจ้างกำหนดค่าจ้าง ค่าล่วงเวลาและค่าทำงานในวันหยุด เท่ากัน ไม่ว่าลูกจ้างจะเป็นชายหรือหญิง”

ข้อบกพร่องของกฎหมายนี้ก็คือ ไม่เหมาะสมกับสภาพของสังคม ไทย ซึ่งมีแรงงานเหลือเฟือ การให้ความคุ้มครอง ให้สวัสดิภาพแก่ หญิงมาก ๆ ทำให้นายจ้างรังเกียจที่จะจ้างผู้หญิง หันไปจ้างคนงาน

ชาย ถ้าหญิงอยากได้งานทำก็ต้องสมยอมยอมรับค่าแรงที่ต่ำกว่า งานบางแห่ง เช่น ข.ส.ม.ก. เคยมีพนักงานเก็บค่าโดยสารหญิงตั้งครุฑไว้ แล้วยังทำงานโหดเมล้อยู่ หนังสือพิมพ์โจมตีมากที่ ข.ส.ม.ก. ไม่สับ เปลี่ยนให้ไปทำหน้าที่อื่น แต่ ข.ส.ม.ก. ก็ไม่สามารถหาตำแหน่งสับ เปลี่ยนให้ได้ เพราะวุฒิพนักงานธุรการต้องจบ ปวช. ปวส. แต่กระเป่า หญิงจบแค่ ป.4, ป.6 ข.ส.ม.ก. จึงออกกฎใหม่ ประกาศรับเฉพาะ คนโสด ทำให้ผู้หญิงที่ต้องการจะทำงานกับ ข.ส.ม.ก. ไม่กล้าจดทะเบียนสมรส เพราะจะทำให้ขาดคุณสมบัติ ต่อมาเมื่อมีบุตรเด็กก็ เป็นบุตรนอกสมรสของชายพนักงานหญิงคนนั้นก็เบิกค่าคลอดบุตรและ ค่ารักษาพยาบาลบุตรไม่ได้ เพราะหลักฐานทางฝ่ายการเจ้าหน้าที่ เป็นนางสาว ย่อมไม่มีสิทธิเบิกค่าคลอดบุตร จนกว่าจะมีหลักฐานว่า จดทะเบียนสมรสแล้วมาแสดง

สำหรับการคุ้มครองแรงงานเด็ก กฎหมายห้ามนายจ้างรับเด็ก อายุต่ำกว่า 13 ปีบริบูรณ์เป็นลูกจ้าง เกรงว่าการทำงานจะตัดโอกาส ในการศึกษาเล่าเรียนของเด็ก และงานบางอย่างเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ของเด็ก กฎหมายกำหนดงานที่ยอมให้ลูกจ้าง ซึ่งเป็นเด็กอายุ 13 ปี แต่ยังไม่ถึง 15 ปีบริบูรณ์ทำได้ 5 อย่างคือ

1. งานรับใช้ในงานพาณิชยกรรม เว้นแต่งานรับใช้ในสถาน จำหน่ายและเสฟสุรา
2. งานส่งหนังสือพิมพ์
3. งานรับใช้เกี่ยวกับการศึกษา
4. งานเก็บ จำหน่าย รับหรือส่งดอกไม้ ผลไม้ เครื่องเซา เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์
5. งานยก แบกหาม หาม ทูนหรือลากของที่มีน้ำหนักไม่เกิน 10 กิโลกรัม

ถ้านายจ้างจะให้เด็กทำงานอย่างอื่นนอกจากงาน 5 อย่างนี้ จะต้องขออนุญาตต่อพนักงานตรวจแรงงานก่อน เมื่อพนักงานตรวจ แล้วเห็นว่า งานนั้นไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย ความเจริญเติบโต ของเด็กและไม่กระทบกระเทือนต่อจิตใจ ไม่ขัดต่อศีลธรรม ก็จะอนุญาต ให้ทำได้ กฎหมายห้ามนายจ้างให้เด็กทำงานในวันหยุด ห้ามทำงาน ล่วงเวลา และห้ามทำงานในเวลากลางคืนระหว่าง 22.00-06.00 น. เว้นแต่งานแสดงภาพยนตร์ ละคร หรือการแสดงอย่างอื่น และต้อง ให้เด็กมีเวลาพักผ่อนตามสมควร

3. พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509

เพื่อคุ้มครองสตรีเด็กและเยาวชนมิให้เข้าไปใช้ชีวิตในสถาน
เรีงรมย์ อันเป็นจุดเริ่มต้นของการค้าประเวณี มาตรา 16 ของพระ
ราชบัญญัติห้ามเจ้าของสถานบริการรับผู้มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เข้า
ทำงาน ห้ามยอมให้บุคคลอายุต่ำกว่า 20 ปี เข้าไปเที่ยวใช้บริการ
และห้ามผู้หญิงไม่ว่าอายุเท่าใดเข้าไปในสถานบริการโดยไม่มีชาย
มาด้วย

4. กฎหมายอาญา

กฎหมายอาญาลดโทษให้ผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน คือ

1. อายุไม่เกินเจ็ดปี ไม่ต้องรับโทษ
2. อายุกว่า 7 แต่ไม่เกิน 14 ไม่ต้องรับโทษ แต่ศาลจะใช้
วิธีการพิเศษ เช่น ว่ากล่าวตักเตือนแล้วปล่อยตัวไป เรียก
บิดามารดามาทำความตกลงรับรองว่าจะระงับมิให้เด็กก่อ
เหตุร้าย ถ้าเด็กก่อเหตุขึ้นจะต้องชำระเงินต่อศาลไม่เกิน
ครึ่งละหนึ่งพันบาท หรือส่งตัวเด็กไปยังโรงเรียนหรือสถาน
ฝึกอบรม
3. อายุกว่า 14 แต่ยังไม่เกิน 17 ปี ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง
4. อายุกว่า 17 แต่ยังไม่เกิน 20 ปี ลดโทษให้หนึ่งในสามหรือ
กึ่งหนึ่ง

ในท้องที่ซึ่งมีศาลคดีเด็กและเยาวชนใน 10 จังหวัดต่อไปนี้คือ

1. กรุงเทพฯ, 2. เชียงใหม่, 3. สงขลา, 4. นครราชสีมา, 5. อุบลราชธานี,
6. ระยอง, 7. สุราษฎร์ธานี, 8. นครสวรรค์, 9. สมุทรปราการ, 10.
- นนทบุรี, ถ้าเด็ก (อายุเกินกว่า 7-14 ปี) หรือเยาวชน (อายุเกินกว่า
14 แต่ยังไม่ถึง 18 ปี) กระทำความผิด จะได้รับความคุ้มครอง
เป็นพิเศษคือ ตำรวจมีอำนาจควบคุมตัวไว้ไม่เกิน 24 ชั่วโมง ต้อง
รีบติดต่อผู้ปกครองและส่งมอบตัวเด็กต่อสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก
ของศาลคดีเด็กและเยาวชน เด็กจะได้รับบริการทำความสะอาดร่างกาย
ตรวจโรค ตรวจปัสสาวะ ทำการสืบเสาะเยี่ยมบ้านหาสาเหตุแห่ง
การกระทำผิด อัยการจะต้องฟ้องภายใน 30 วัน และถ้าศาลพิพากษา
ว่ากระทำความผิด ศาลมีอำนาจเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งไปสถานฝึก
อบรมตามระยะเวลาที่เห็นสมควร แต่ไม่เกินกว่าที่เยาวชนนั้นจะมี
อายุ 24 ปีบริบูรณ์ แต่สำหรับความผิดร้ายแรง 6 อย่างคือ ฆ่าโดย
เจตนา อนาคต จักคนเรียกค่าไถ่ ขิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ถ้าผู้กระทำ
ผิดอายุเกินกว่า 16 ปี ก็จะไม่ไต่ขึ้นศาลคดีเด็ก ต้องขึ้นศาลธรรมดา
และใช้วิธีพิจารณาคดีอาญาธรรมดาเหมือนผู้ใหญ่ทั่วไป

ในกรณีที่เด็กเป็นผู้เสียหาย เช่น ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก
(ป.อาญามาตรา 306), จักเด็กเรียกค่าไถ่ (ป.อาญามาตรา 313),
พรากรผู้เยาว์ (ป.อาญามาตรา 317), ข่มขืนเด็ก (ป.อาญามาตรา 277),
เป็นธุระจัดหาหญิงไปเพื่อการอนาจาร (ป.อาญามาตรา 282) ถ้า
กระทำต่อเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี ผู้กระทำต้องรับโทษหนักกว่ากระทำ
ต่อผู้ใหญ่ และถ้ากระทำต่อบุตรหลาน ศิษย์ หรือคนใช้ที่อยู่ในความ
ดูแลอนุบาล ผู้กระทำจะถูกเพิ่มโทษอีก 1 ใน 3

กฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศ พึงมีการแก้ไขเมื่อ
เดือนกันยายน 2530 โดยขยายความคุ้มครองเด็กหญิงจากอายุ 13
เป็นอายุ 15 ปี และเพิ่มโทษให้หนักขึ้น

ข้อบกพร่องของกฎหมายนี้อยู่ที่การบังคับใช้ไม่ได้ผลเพราะหญิง
ผู้เสียหายมักไม่แจ้งความ ทำให้คนร้ายชะล่าใจ กล้ากระทำความผิดแล้ว
ลอยนวลอยู่ได้ ทั้งนี้เพราะไม่มีกฎหมายห้ามสื่อมวลชนแพร่ข่าว แม้
จะบอกนามสมมุติ แต่ก็บอกเลขบ้านรายงานเหตุการณ์โดยละเอียด
ราวกับนักข่าวเป็นผู้ลงมือกระทำด้วยตนเอง ลงภาพผู้เสียหายโดยเอา
สีดาป้ายที่ตาไว้ชนิดเดียว ทำให้ผู้เสียหายต้องอับอายที่ถูกประจาน
จึงไม่กล้าไปแจ้งความ

อายุความในกรณีที่ผู้เสียหายอายุเกิน 15 ปี อายุความสั้นมาก
ถ้าไม่แจ้งความภายใน 3 เดือน นับแต่เกิดเหตุ คดีจะขาดอายุความ
หลังจากนั้นตำรวจไม่รับแจ้งความ ดำเนินคดีไม่ได้ เพราะคดีความผิด
เกี่ยวกับเพศที่ผู้เสียหายอายุเกิน 15 ปี ถือว่าเป็นความผิดอันยอม
ความได้ กฎหมายกำหนดอายุความไว้เพียง 3 เดือน (ประมวล
กฎหมายอาญามาตรา 96)

ความผิดฐานทำให้แท้งลูก ปัจจุบันกฎหมายอาญามาตรา 305
ยอมให้ทำได้ ถ้าผู้กระทำเป็น นายแพทย์ และมีเหตุ 2 ประการนี้คือ

1. จำเป็นต้องทำเนื่องจากสุขภาพของหญิง หรือ
2. หญิงมีครรภ์เนื่องจากถูกข่มขืน

จุดอ่อนของกฎหมายนี้ก็คือ คำนี้ถึงแต่สุขภาพของหญิงเท่านั้น
มิได้คำนึงถึงคุณภาพของเด็กที่จะเกิดมา เช่น เด็กอาจจะพิการ บัญญา
อ่อน หรือติดเชื้อเอดส์ ถ้าแม่ได้รับเชื้อขณะตั้งครรภ์ กฎหมายยังไม่
เปิดช่องให้ทำแท้งได้ แต่ทั้งๆ ที่เป็นการกระทำผิดกฎหมาย ก็ยัง
มีการโฆษณารับจ้างทำแท้ง ปรับประจำเดือนโดยเปิดเผย แต่ตำรวจ
ดำเนินคดีไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องสมยอมระหว่างหญิงและผู้รับจ้าง
ทำแท้ง ตำรวจไม่มีผู้เสียหายไปแจ้งความ เพราะการทำแท้งเป็น

ความผิดทั้งหญิงเองและทั้งผู้ที่รับจ้างทำให้ เมื่อหญิงมีส่วนร่วมในการกระทำผิด จึงมิใช่ผู้เสียหายในสายตาของกฎหมาย ไม่มีสิทธิ์แจ้งความดำเนินคดี เมื่อไม่มีผู้เสียหาย ไม่มีพยาน ตำรวจก็ดำเนินคดีไม่ได้ เหมือนอย่างคดีคอร์ปชั่น การให้สินบนผิดทั้งผู้รับและผู้ให้ ดังนั้นถ้าจ่ายเงินให้เขาไปแล้ว หากกิจการไม่สำเร็จก็ไม่อาจฟ้องร้องดำเนินคดีหรือเรียกเงินคืน เพราะผู้ให้สินบนก็มีส่วนร่วมในการกระทำผิดนั้นด้วย

กฎหมายเรื่องการทำแท้ง ควรมีการแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมปัจจุบัน เช่น ร่าง พรบ. โรคเอดส์ ม.32 ให้หญิงมีครรภ์ที่ติดเชื้อมีสิทธิขอให้แพทย์ทำแท้งได้

5. กฎหมายคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก

ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 294 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2515 คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กข้อ 20 ห้ามกระทำการเป็นภัยต่อเด็ก 7 ประการคือ โดยห้ามมิให้บุคคลใด

- (1) ทอดทั้งเด็กไว้ในสถานพยาบาลหรือสถานรับเลี้ยงเด็ก หรือทอดทั้งเด็กไว้กับบุคคลที่รับจ้างเลี้ยงเด็ก
- (2) โฆษณาเพื่อรับเด็กหรือยกเด็กให้บุคคลอื่น เว้นแต่เพื่อประโยชน์ของทางราชการ
- (3) ซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนเด็กด้านทรัพย์สิน เว้นแต่กรณีที่ทรัพย์สินนั้นเป็นสินสอดหรือของหมั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- (4) ใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการข่มขู่หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุส่งเสริมให้เด็กขมขู่
- (5) ขายหรือให้สุรา หรือบุหรี่ หรือสิ่งเสพติดให้โทษอื่นใด เว้นแต่การปฏิบัติทางการแพทย์
- (6) ยอมให้เด็กเข้าเล่นการพนัน
- (7) ชักจูงหรือส่งเสริมให้เด็กประพฤติตนไม่สมควร

ข้อห้ามทั้ง 7 ประการนี้ ผู้ฝ่าฝืนต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

จุดอ่อนของกฎหมายนี้ก็คือ มิได้มีการบังคับใช้ ไม่มีการเผยแพร่ให้คนรู้ ผู้ใหญ่ก็ยังใช้เด็กไปซื้อเหล้า ซื้อบุหรี่โดยไม่รู้ว่าเป็นการกระทำผิด คนขายก็ขายเหล้า ขายบุหรี่ให้เด็กโดยไม่รู้ว่ากฎหมายห้าม ทั้งที่กฎหมายนี้ประกาศใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2515 ยังไม่เคยมีคดีใดเลยที่จำเลยถูกฟ้องในความผิดฐานนี้

เมื่อ พ.ศ. 2527 เกิดไฟไหม้ช่องโสมณีย์ที่ภูเก็ต มีหญิงถูกล่ามโซ่ติดตายอยู่ในกองไฟ รุ่งขึ้นหนังสือพิมพ์ลงข่าว ถ่ายรูปหญิงชาวเขียงราย ซึ่งให้ข่าวว่า ชายลูกสาวไปในราคา 6,000 บาท พังได้รับจดหมายจากลูกว่า ลำบากมากขอให้แม่หาเงินมาไถ่ตัวคืน แม่ยังหาเงินไม่ได้ ก็พอดีเกิดเหตุไฟไหม้ครอกลูกสาวตายเสียก่อน หนังสือพิมพ์มิได้วิจารณ์หรือให้ความรู้แก่ผู้อ่านสักนิดว่า แม่กระทำผิดกฎหมายที่ขายลูก และตำรวจก็มิได้ดำเนินคดีทั้งที่มีคำสารภาพทางหนังสือพิมพ์อย่างเปิดเผย

ปัญหาการละเมิดสิทธิสตรี เด็กและเยาวชน

การละเมิดสิทธิสตรีเด็กและเยาวชนที่เป็นปัญหาลังคมอย่างรุนแรงในขณะนี้ คือ การค้าหญิงและเด็ก แม้จะมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2471 ลงโทษการนำเข้าหรือส่งออกหญิงและเด็ก เพื่อไปรับจ้างค้าประเวณี มีโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี ปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งปรับทั้งจำ ก็ยังมีการฝ่าฝืน มีการส่งหญิงไปค้าประเวณีที่ญี่ปุ่นและเยอรมันนี แม้ทางราชการจะออกมาตรการควบคุมการออกหนังสือเดินทางแก่หญิงกลุ่มที่สงสัยว่าจะไปค้าประเวณี แก่งค้าหญิงก็หลีกเลี่ยงโดยทำพาสปอร์ตปลอม เป็นเรื่องที่ยากแก่การปราบปราม เพราะบางครั้งหญิงสมัครใจไปเนื่องจากหลงเชื่อว่า จะส่งไปให้ทำงาน รายได้ดี เมื่อไปแล้วพบว่าถูกลวงให้ไปค้าประเวณี ก็หาทางกลับไม่ได้ บางรายถูกทำร้าย ถูกฆ่าตายอย่างทารุณ

สำหรับเด็กมีข่าวถูกทารุณโดยใช้เหล็กเผาไฟจีหรือเอาน้ำร้อนลวกให้เป็นแผลพุพองนำส่งสารแล้วบังคับให้ข่มขืน หรือถูกพ่อแม่ขายเข้าทำงานในโรงงาน ต้องถูกกักขัง ทรมาน ทำงานหนักโดยได้ค่าแรงต่ำ หรือไม่ค่าแรงเลย เพราะพ่อแม่ได้อำนาจเงินล่วงหน้าไปหมดแล้ว รัฐบาลได้แก้ปัญหาโดยประกาศเรื่องการคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 12) เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2533 ข้อ 25 บัญญัติว่า ถ้าบิดามารดา ผู้ปกครอง รับเงินหรือประโยชน์ตอบแทนใดๆ ล่วงหน้าก่อนมีการจ้าง มิให้ถือว่าเป็นการจ่ายหรือรับค่าจ้างสำหรับลูกจ้างเด็กนั้น และห้ามนายจ้างนำเงินหรือประโยชน์ตอบแทนดังกล่าวมาหักจากค่าจ้าง ซึ่งต้องจ่ายให้แก่ลูกจ้างเด็กตามกำหนดเวลา

ปัญหาการเอาเปรียบใช้แรงงานเด็กมักจะไม่มีเกิดในโรงงานใหญ่ๆ ที่จัดตั้งขึ้นโดยถูกต้องตามกฎหมาย แต่มักจะเกิดในโรงงานขนาดเล็กที่มีได้จดทะเบียนและอยู่นอกเหนือการตรวจสอบของสารวัตร

แรงงานของกรมแรงงาน

สำหรับการลวงหญิงต่างจังหวัดมาบังคับขายตัวตามเมืองใหญ่ ๆ นอกจากเป็นการกระทำผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 282 แล้วยังเป็นความผิดตาม พรบ. ปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 มาตรา 9 มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี ปรับไม่เกิน 4,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หญิงผู้ค้าประเวณี หรือชายที่ค้าประเวณีต่อบุคคลเพศเดียวกัน มีโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน ปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

จุดบกพร่องของกฎหมายนี้คือ ไม่ลงโทษชายลูกค้าผู้ใช้บริการ จึงทำให้กิจการค้าประเวณีดำเนินต่อไปได้ ถ้าสามารถจัดผู้ใช้บริการ หรือมีการลงโทษให้ผู้ชายเข็ดหลาบไม่กล้าเที่ยวช่องแล้ว จำนวนหญิง

ที่ถูกลวงมาบังคับขายตัวตามช่องน่าจะลดลง เพราะเมื่อไม่มีผู้ซื้อบริการผู้ขายก็ต้องเลิกกิจการ

แต่ทางแก้ที่ได้ผลนั้นมีไม่กี่กฎหมาย แต่ต้องแก้ที่ศีลธรรมของคน ต้องปลูกฝังให้เขารู้สึกว่า เป็นบาป เป็นการกระทำผิดที่ไปแสวงหาความสุขบนความทุกข์ของหญิงและเด็ก และต้องแก้ที่ปัญหาเศรษฐกิจ มีการพัฒนาชนบทเพื่อให้ผู้หญิงต่างจังหวัดมีงานทำ มีรายได้เลี้ยงตัวได้ อยู่ในท้องถิ่นของตน โดยไม่ต้องเสี่ยงชีวิตเข้ามาหางานทำตามเมืองใหญ่ ๆ อันเป็นช่องทางให้ต้องถูกหลอกลวง ถูกบังคับ หรือถูกอำนาจเงินตราเข้ายวนให้เห็นว่า การเป็นโสเภณีหรือพนักงานอาบ อบ นวด เป็นงานเบาที่มีรายได้ดีกว่าการทำไร่ ไถนา อยู่ในต่างจังหวัด ☐ ☒